

Nahajajo se izjemoma tudi ljudje, ki se jim deloma prilega pridevek »nadčlovek« prav v Nietzschejevem zmislu, in tudi opiše se nam lahko tak človek; samo umetno naj še ne ustvarjajo taki ljudje! In še nekaj!

Umotvor ne sme biti nikdar gola fotografija! V vsakemu umotvoru se morajo čutiti utripi umetnikovega srca! . . . Vsak umotvor mora oživljati umetnikova gorka kri. Umetnikova oživljajoča moč je šele tisto, vsled česar postane njegov proizvod tudi res njegova umetniška last . . .

Kako se to poživljanje vrši, je nemogoče povedati, a da se vrši, to čuti vsakdo. Ko bi nam bil Kersnikove povesti pravil kdo drug, bi napravile na nas gotovo ves drug vtisk, in imeli bi od njih gotovo tudi ves drug umetniški užitek, nego ga imamo zdaj. Kdor je poznal Kersnika osebno, ga mora imeti vedno in vedno pred očmi, kadar čita njegove stvari. Pri vsakem stavku se spomni njegove živahnosti, njegove gibčnosti, žarkega odseva njegovega lepega očesa . . .

V nobeni Kersnikovi povesti pa se morda ne razodeva njegov temperament, njegov humor, njegova duhovitost v tako obili meri, kakor v »Cyclamenu«.

Drugi njegovi romani so morda globočji, a tako ljubezniv, tako karakterističen za Kersnika ni noben, kakor »Cyclamen«.

Korček razširja nenavadno lep vonj, in neki nenavaden vonj je razlit po celem tem Kersnikovem romanu . . .

Knjiga je opremljena z izbornim okusom . . .

Dr. Fr. Zbašnik.

Dr. Vatroslav Oblak. S podobo. Spisal dr. Matija Murko. (»Knezova knjižnica Slovenske Matice«. Uredil Fr. Levec. VI. zvezek. 1899. 142—313).

Tragična usoda je pobrala našemu narodu že mnogo delavnih mož, ko se je njih življenje komaj začelo razvijati, in tudi Oblak je umrl, ko mu je bilo šele 32 let. Prečitavši Murkov temeljiti spis, pravzaprav šele spoznamo, kako velika je bila ta izguba. V bolehnem Oblakovem telesu je živel velikanski duh, in njegovi spisi, katerih našteva dr. Murko 142, nam podajo le nekoliko pojma, kaj bi bila ta nenavadno delavna moč še ustvarila.

Biografiji se pozna, da jo je pisal mož, ki je bil ranjkemu ne samo dober znanec, temveč tudi zvest prijatelj. Iz živega in formalno jako lepega spisa diha navdušenost, kakršne je zmožen samo več pisatelj, ki je v dnu svoje duše prepričan o velikem pomenu prezgodaj ugaslega talenta. Tej estetični vrednosti se pa pridružuje velika in meritorna veljava spisa. Oblakovo življenje in delovanje ni samo opisano; jako pazna analiza je ustvarila celotno sliko, ki deluje s svojo čisto harmonijo, kateri pa vendar ne manjka nobenega potrebnega detalja. Kako so se Oblakovi nazori izpreminjali, kako je v njegovi duši vstala ljubezen do znanosti, kako se je deček, ki ni poznal najprimitivnejših pravil svojega jezika, navdušil za njega spoznanje in potlej za vse, kar je s tem jezikom v zvezi, pa njega koprnenje in hotenje in trpljenje — vse postane čitatelju jasno, kakor da je spremljal učenjaka od njegovih otroških let po vseh križevih potih do prezgodnje smrti. Celó čisto znanstveni del obuja tudi v lajiku nenavadno zanimanje in ga sili, da razmišlja o Oblakovih preiskovanjih, hipotezah in dokazih. Kako marljivo je Murko izdelal ta elaborat, pripovedujejo mnogi citati iz Oblakovih pisem in neštene beležke pod črto. O znanstveni vsebini spisa bodo sodili oni, ki so poklicani. Mi pa lahko pritrdimo dr. Fr. V.,

ki je na drugem mestu dejal, da je Murko s tem spisom dvignil Oblaku krasen spomenik. Upajmo, da se izvrši tudi želja dr. Murka, B. Ljapunova in J. Šišmanova, namreč da v kratkem izidejo Oblakova pisma. Tudi to mu bode spomenik.

K.

Med revijami.

»Vienac«, ki izhaja že 32. leto v Zagrebu, je prevzela pred kratkim »Matica Hrvatska«, ureja pa ga sedaj vseučiliški profesor dr. Gjuro Arnold. Ta leposlovno-znanstveni tednik, čigar sotrudniki so bili in so še najodličnejši pesniki in pisatelji hrvaški, je nakopičil v svojih letnikih celo knjižnico duševnega blaga. Nam Slovencem je bil »Vienac« od nekdanj simpatičen, ker se je redno oziral na vse pojave naše književnosti. Marsikatera študija o naši literaturi je izišla v »Viencu«. Danes ima seveda »Vienac« več tovarišev, dobrih in slabših, pa je čisto naravno, da je nastala tudi med hrvaškimi revijami konkurenca. Baš vsled te konkurence »Vienac« zadnje čase ni prinašal več ilustracij in odpadlo je bilo tudi nekaj naročnikov. Uredništvo je celo izjavilo, da gre za »biti ali ne biti«. No naposled se je »Vienac« rešil iz zagate, ker ga je, kakor smo povedali, prevzela v svojo last »Matica Hrvatska«. Ne usojamo se dajati lastnikom vrlega »Vienca« nikakega sveta, vendar mislimo, da bi utegnili biti za list boljše, če bi izhajal samo vsakih 14 dni. Našemu tovarišu želimo iskreno mnogo sreče na prosoh bratovske hrvaške književnosti.

✱ Listek. ✱

»Slovenska Matica« je imela koncem junija svoj običajni občni zbor. Občni zbori naše »Matice« ne vzbujajo dandanes več tistega vsestranskega zanimanja, kakor so ga vzbujali še pred kakimi 15 leti. To je pač nasledek našega razvoja. Najboljše leposlovne knjige izhajajo zunaj »Matice«. Pomislimo samo, koliko pesniških zbornikov slovenskih je že izdala trdka Ign. pl. Kleinmayr & Fed. Bamberg v Ljubljani! V Gorici zalaga g. Gabršček s svojimi knjižnicami: »slovansko«, »salonsko« in »svetovno« naše čitajoče občinstvo z izbornim čtivom. V najnovejšem času pa izdaje tudi podjetna Schwentnerjeva narodna knjigarna v svoji založbi celo vrsto lepih slovenskih beletrističnih knjig. Pa tudi v Celju (pri Dr. Hribarju), v Trstu, v Mariboru pa drugod zagleda včasih beli dan po kaka književna novost. Delo književnega založništva in izdajanja se je porazsredotočilo, porazdelilo in porazvejilo. Vrhutega moramo vpoštevati pomnoženo število naših časnikov in beletristično-znanstvenih mesečnikov, ki prinašajo obilo in čimdalje več gradiva . . . Omenjamo pa občni zbor naše »Matice«, ker odkrito priznavamo, da ima »Matica« velikih zaslug za razvoj naše književnosti, zlasti znanstvene stroke. Marsikatero znanstveno delo bi pač ne bilo prišlo na svetlo, da ga ni vzela na svojo skrb »Matica«.